

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudkyň Jiriny Chmelové a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **JUDr. Ing. J. J.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti oznámením žalované ze dne 15. 12. 2023, čj. X, a ze dne 4. 1. 2024, čj. X, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 3. 4. 2024, čj. 60 Ad 3/2024-30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Nejvyšší správní soud obdržel dne 15. 4. 2024 kasační stížnost žalobce (dále „stěžovatel“) proti v záhlaví uvedenému usnesení krajského soudu, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti v záhlaví uvedeným oznámením žalované. Krajský soud žalobu stěžovatele odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 70 písm. a) s. ř. s., neboť ani jedno z oznámení neshledal jako rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Oznámením ze dne 15. 12. 2023, čj. X žalovaná stěžovateli pouze oznámila úpravu jeho starobního důchodu v důsledku valorizace nařízením vlády č. 286/2023 Sb., na základě § 107 odst. 1 písm. a) až e) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Oznámením žalované ze dne 4. 1. 2024, čj. X byl pak stěžovateli pouze oznámen výplatní termín pro výplatu důchodu a sdělena částka doplatku důchodu za období od 9. 4. 2018 do 9. 2. 2024.

[2] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 15. 5. 2024 stěžovatele vyzval, aby ve lhůtě dvou týdnů od doručení usnesení předložil plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, nebo ve stejné lhůtě prokázal, že má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie. Dále tímto usnesením soud stěžovatele vyzval, aby ve lhůtě jednoho měsíce doplnil kasační stížnost o návrh, jakého rozhodnutí se domáhá (petit). Současně jej poučil, že nevyhoví-li této výzvě, soud jeho kasační stížnost odmítne.

[3] Na tuto výzvu reagoval stěžovatel přípisem ze dne 19. 5. 2024, ke kterému přiložil fotokopii dokladu o udělení titulu Master of Laws (LL.M.) in international law ze Stanford

Business University. Nejvyšší správní soud stěžovatele přípisem ze dne 16. 7. 2024 opětovně vyzval ke splnění podmínky podle § 105 odst. 2 s. ř. s., neboť doložený zahraniční diplom bez jeho uznání podle § 89 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, neprokazoval, že stěžovatel má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

[4] Stěžovatel na opětovnou výzvu soudu reagoval přípisem ze dne 23. 7. 2024. Zde uvedl, že ve svých 74 letech nemá čas ani finanční prostředky na to, aby si nechal vyhotovit uznání zahraničního právnického vzdělání a požádal soud o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[5] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 13. 9. 2024, čj. 8 Ads 117/2024-56, návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl, neboť jeho kasační stížnost posoudil jako tzv. zjevně neúspěšný návrh podle § 36 odst. 3 s. ř. s. Soud zároveň stěžovatele opětovně vyzval, aby ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto usnesení předložil plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, nebo aby ve stejné lhůtě prokázal, že má vysokoškolské právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie. Současně jej poučil, že nevyhoví-li této výzvě, kasační stížnost odmítne.

[6] Toto usnesení bylo stěžovateli doručeno do datové schránky v neděli 15. 9. 2024. Od následujícího dne začala běžet dvoutýdenní lhůta ke splnění výzvy. Posledním dnem lhůty pro předložení plné moci nebo prokázání vysokoškolského právnického vzdělání proto bylo pondělí 30. 9. 2024 (§ 40 odst. 2 a odst. 3 s. ř. s.).

[7] Stěžovatel plnou moc udělenou advokátovi ve lhůtě ani později nepředložil, stejně tak ve lhůtě ani později nedožil, že má vzdělání vyžadované pro výkon advokacie. Pouze doručil soudu dne 16. 9. 2024 přípis, ve kterém vyjadřuje nesouhlas s postupem soudu.

[8] Stěžovatel v tomto přípise uvádí, že v daném řízení hrozí nebezpečí z prodlení, které by mu mohlo způsobit újmu. K tomu odkazuje na nález Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. II. ÚS 1138/15. Rovněž namítá, že pokud Nejvyšší správní soud vyhodnotil usnesením ze dne 13. 9. 2024, čj. 8 Ads 117/2024-56 jeho návrh jako zjevně neúspěšný dle § 36 odst. 3 s. ř. s., aniž by posoudil jeho osobní a majetkové poměry, postupoval formalisticky a v rozporu s judikaturou. Závěr soudu, že se jedná o zjevně neúspěšný návrh nemá oporu v odůvodnění tohoto usnesení. Tímto postupem tak soud zasáhl do stěžovatelova práva na soudní ochranu dle článku 36 odst. 1 a práva na zákonného soudce dle článku 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Podle stěžovatele si odůvodnění tohoto usnesení rovněž odporuje. Na jedné straně zde totiž soud tvrdí, že je jeho návrh zjevně neúspěšný, a proto nemá smysl, aby stát hradil jeho zastoupení. Na druhé straně však vyžaduje, aby si stěžovatel přesto zajistil do dvou týdnů služby advokáta, a to i přes jeho nemajetnost.

[9] Stěžovatel dále uvádí, že emigroval do zahraničí a žil zde až do roku 1993. V roce 2013 zažádal o přiznání starobního důchodu, avšak žalovaná mu odmítala nárok na důchod uznat až do roku 2018, kdy mu byl přiznán měsíční důchod ve výši 3465 Kč. Žalovaná však nadále tvrdí, že nedohledala některé jeho pracovní poměry do roku 1993. I přes to, že stěžovatel doložil potřebné důkazy, žalovaná trvá na tom, že v období, kdy stěžovatel pracoval jako obchodní ředitel ve společnosti holdingu K. K., za něj zaměstnavatel řádně

pokračování

neplatil sociální a zdravotní pojištění. Stěžovatel, tak namítá, že byl od roku 2018 žalovanou poškozen každou valorizací až do 1. 1. 2024, kdy mu byl důchod zvýšen.

[10] Stěžovatel konstatuje, že se v rámci dlouholetého sporu ocitl v nepřehledné procesní situaci, kterou kvůli průtahům způsobily i obecné soudy. Tento „procesní zmatek“ by neměl jít k tíži stěžovatele, neboť je povinností soudů postupovat citlivě, plnit poučovací povinnost a zajistit právo na přístup k soudu. V tomto případě se však po více než deseti letech soudy stále nedostaly k meritu sporu, ale jen dalšímu formálnímu skončení věci z procesních důvodů. Nejvyšší správní soud by proto měl při rozhodování o kasační stížnosti zvážit, zda nedošlo k porušení základních práv stěžovatele, zejména práva na přístup k soudu a spravedlivý proces.

[11] Stěžovatel dále uvádí, že se v nynějším řízení nemůže sám zastupovat. Považuje za zcela nadbytečné, aby pokud získal magisterský titul z mezinárodního práva a doktorát na Stanford University v USA, musel žádat o jejich uznání. Stěžovatel namítá, že tituly ze zahraničí lze používat i bez uznání (nostrifikace) v takové podobě jako na diplomu, neboť žádný zákon neukládá, že pro platnost zahraničního vysokoškolského diplomu je nutné uznání. Nostrifikace je totiž pouze akademickým posouzením úrovně vzdělání, nikoliv posouzením profesním. Stěžovatel dále dodává, že mu není uznán ani titul JUDr., i když jako absolvent Vysoké školy Sboru národní bezpečnosti vykonal samotnou rigorózní zkoušku na Karlově univerzitě v Praze.

[12] Soud posoudil námitky uvedené přípisu ze dne 16. 9. 2024 následovně.

[13] Podle Nejvyššího správního soudu se stěžovatel nemohl ocitnout v rámci tohoto řízení v nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mu mohla vzniknout újma. Z obsahu výše uvedeného přípisu je zřejmé, že stěžovatel míří na § 9 odst. 4 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Podle tohoto ustanovení platí, že *soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení nezastaví, je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě podle odstavců 1 a 2 sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit.* Nejvyšší správní soud k tomuto uvádí, že tento institut je možno uplatnit, pokud účastník řízení není schopen zaplatit ve lhůtě soudní poplatek, což však není tento případ. Stěžovatel je od soudního poplatku osvobozen, podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích, neboť se jeho kasační stížnost týká důchodového pojištění. Stěžovatel byl vyzván k doložení zastoupení, na což dané ustanovení nijak nedopadá.

[14] Ze stejného důvodu nemůže být v této věci relevantní ani náleze Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. II. ÚS 1138/15, na který stěžovatel odkazuje. Ústavní soud se v tomto nálezu zabýval zastavením řízení ze strany Nejvyššího soudu pro nezaplacení soudního poplatku. Uzavřel, že pokud Nejvyšší soud neumožnil účastníkovi řízení zaplatit dodatečně soudní poplatek poté, co s dospěl k závěru, že na jeho straně nejsou dány podmínky k osvobození od poplatku, dopustil se tím porušením práva na spravedlivý proces. Jak však bylo uvedeno v předchozím odstavci, stěžovatel je od soudního poplatku osvobozen. I pokud by se mělo jednat o analogii se splněním jiné podmínky řízení, tak podmínky daného nálezu byly splněny. Poté, co soud rozhodl o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce, totiž stěžovatele k dodatečnému doložení zastoupení vyzval.

[15] Obsah přípisu přitom podle soudu nelze vyhodnotit ani jako např. žádost o prodloužení lhůty k doložení splnění podmínky podle § 105 odst. 2 s. ř. s. Stěžovatel zde totiž vůbec neuvádí, že by byl plnou moc schopen doložit později. Pouze zde namítá, že se měl Nejvyšší správní soud zabývat jeho majetkovými poměry.

[16] V této fázi řízení již není prostor pro přezkoumání soudem dříve vyslovených závěrů týkající se zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce. Nad rámec nutného odůvodnění lze pouze poznamenat, že Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 13. 9. 2024, čj. 8 Ads 117/2024-56, o majetkových poměrech stěžovatele nerozhodoval z toho důvodu, že jeho návrh shledal jako zjevně neúspěšný. K tomu dospěl v bodech 9-13 výše uvedeného usnesení. V případě zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce z důvodu zjevné neúspěšnosti kasační stížnosti je zcela korektním postupem, že soud stěžovatele vyzve k předložení plné moci udělené advokátovi. Zjevná neúspěšnost totiž není důvodem pro věcné neprojednání kasační stížnosti. Pouze na jejím základě není dán důvod pro to, aby náklady řízení nesl stát, pokud soud dospěje k předběžnému závěru, že pokud by kasační stížnost projednával věcně, téměř jistě by byla zamítnuta. Povinné zastoupení advokátem je v řízení o kasační stížnosti jednou z podmínek řízení a bez jejího splnění nelze v řízení pokračovat. Pokud proto stěžovatel na projednání své věci trval, byl povinen doložit, že je zastoupen advokátem. Právo nechat se zastupovat vyplývá z § 35 s. ř. s. Stěžovatel může vést i spor, který pro něj zjevně nemůže být úspěšný, avšak na své náklady (usnesení NSS ze dne 17. 6. 2020, čj. 2 Ads 149/2020-13, bod 21).

[17] K dalším námitkám uvedených v přípise ze dne 16. 9. 2024 soud uvádí, že se v této věci vůbec nezabýval tím, zda je stěžovatel obecně oprávněn používat jím uváděné vysokoškolské tituly. V odpovědi na výzvu soudu k prokázání splnění podmínky uvedené v § 105 odst. 2 s. ř. s. stěžovatel zaslal kopii diplomu potvrzující udělení titulu Master of Laws in international law ze Stanford Business University. Nejvyšší správní soud proto posuzoval pouze to, zda tento diplom může sloužit jako doklad o tom, že stěžovatel má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie ve smyslu výše uvedeného ustanovení.

[18] Vzdělání požadované pro výkon advokacie specifikuje zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, který stanovuje v § 5 odst. 1 písm. b), že předpokladem pro výkon advokacie je vysokoškolské vzdělání v oboru právo získané:

1. v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v České republice nebo
2. studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

[19] Z výše citovaného zákona o advokacii plynou dvě podmínky, které musí zahraniční vzdělání splňovat: i) musí být uznáváno či uznáno a ii) obsahem a rozsahem musí odpovídat

pokračování

českému právníckému vzdělání. Co se týče první podmínky, zahraniční vzdělání může být v první řadě uznáváno na základě mezinárodní smlouvy. Česká republika není v současnosti vázána žádnou mezinárodní smlouvou, která by jí ukládala uznávat vysokoškolské tituly v oboru práva z USA za rovnocenné českému právníckému vzdělání. Jedinou cestou ke splnění první podmínky je proto uznání zahraničního vzdělání podle § 89 zákona o vysokých školách. O tom ostatně soud stěžovatele již také informoval v přípisu ze dne 16. 7. 2024. Stěžovatel reagoval v odpovědi na tento přípis tak, že ve svých 74 letech nemá čas ani finanční prostředky na získání uznání zahraničního právníckého vzdělání podle § 89 zákona o vysokých školách, a požádal proto soud o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Sám tedy soudu sdělil, že své zahraniční vzdělání uznané tímto způsobem nemá. Stěžovatel tak nesplnil již první z výše uvedených podmínek. Soud proto už dále nemusel zkoumat, zda stěžovatel splňuje podmínku druhou a dále rozhodoval pouze o jeho návrhu na ustanovení zástupce. Tento návrh z výše uvedených důvodů zamítl, a zároveň stěžovatele opětovně vyzval k předložení plné moci.

[20] Jelikož stěžovatel plnou moc doposud nepředložil, nemohl se Nejvyšší správní soud ani jakkoliv věcně zabývat skutkovými okolnostmi, které stěžovatel uvádí v přípisu ze dne 16. 9. 2024. Nedostatek jeho zastoupení totiž brání věcnému vyřízení kasační stížnosti.

[21] Nejvyšší správní soud uzavírá, že stěžovatel ve stanovené lhůtě (ani později) požadovanou plnou moc nedoložil nebo neprokázal požadované vzdělání. Neprokázal tak splnění požadavků stanovených v § 105 odst. 2 s. ř. s., tedy že musí být zastoupen advokátem nebo prokázat, že má sám vysokoškolské právnícké vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. O této podmínce byl stěžovatel poučen již v napadeném usnesení krajského soudu a pak znovu v usnesení ze dne 15. 5. 2024 a ze dne 13. 9. 2024.

[22] Nestanoví-li zákon jinak, dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., který se dle § 120 s. ř. s. uplatní i v řízení o kasační stížnosti, soud usnesením návrh odmítne, *nejsou-li splněny jiné podmínky řízení a tento nedostatek je neodstranitelný nebo přes výzvu soudu nebyl odstraněn, a nelze proto v řízení pokračovat*. Nedoložení povinného zastoupení advokátem či toho, že stěžovatel sám má vysokoškolské právnícké vzdělání ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s., je odstranitelným nedostatkem podmínek řízení. Stěžovatel byla k odstranění marně vyzván, byl zároveň i poučen o odmítnutí kasační stížnosti, nebude-li výzvě vyhověno.

[23] Přes výzvu soudu stěžovatel zmíněný nedostatek podmínek řízení o kasační stížnosti neodstranil, Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost odmítl dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.

[24] Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že usnesením ze dne 15. 5. 2024, čj. 8 Ads 117/2024-10 stěžovatele rovněž vyzval, aby ve lhůtě jednoho měsíce doplnil kasační stížnost o návrh, jakého rozhodnutí se domáhá (petit). Toto usnesení, bylo doručeno stěžovateli téhož dne do datové schránky. Stěžovatel ve lhůtě doplnil kasační stížnost o další námítky, avšak ani v tomto doplnění petit neuvedl. Není tedy zřejmé, co stěžovatel navrhuje, tj. jakého rozhodnutí se domáhá.

[25] Z kasační stížnosti musí být mj. zřejmé, co stěžovatel navrhuje, tj. jakého rozhodnutí se domáhá (§ 106 odst. 1 ve spojení s § 37 odst. 3 s. ř. s.). Stěžovatel v kasační stížnosti však ani přes výzvu soudu neuvedl, co navrhuje (petit). Pro nedoplnění návrhu, jakého rozhodnutí se stěžovatel podanou kasační stížností domáhá, není možné v řízení pokračovat. Je zde proto rovněž dán další důvod pro odmítnutí kasační stížnosti podle § 37 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., neboť stěžovatel tuto vadu ani k výzvě soudu v určené lhůtě neodstranil.

[26] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterých nemá žádný z účastníků řízení právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 9. prosince 2024

Petr Mikeš
předseda senátu